

UiO • **PluriCourts** – The Legitimacy of the International Judiciary
University of Oslo

Tingrettens dom i klimasaken, innledning til diskusjon

Naturressurslunsj 12. januar 2018
Ole Kristian Fauchald

PLURI
COURTS

Established by
the Research Council
of Norway

ff Norwegian
Centre of
Excellence

Geografisk anvendelsesområde for tiltaksplikten i § 112 tredje ledd?

- Tiltak for å ivareta miljøet i Norge
- Tiltak for at aktiviteter i Norge ikke skader miljøet i naboland
- Tiltak for at aktiviteter i Norge ikke skader globale miljøgoder
- Tiltak for at aktiviteter på norske fartøy i internasjonalt farvann eller i andre staters soner ikke skader miljøet
- Tiltak for at aktiviteter som statlige selskaper bedriver i utlandet ikke skader miljøet
- Tiltak for at aktiviteter som norske selskaper eller borgere bedriver i utlandet ikke skader miljøet

Tiltaksplikten i klimasaken

- Behov for å skille mellom:
  - Tiltak for å begrense utslipp fra virksomheter i utlandet
  - Tiltak knyttet til konsekvensene av Vedtaket
- Livssyklusprinsippet
  - Hva slags konsekvenser skal vurderes ved produksjonsrelaterte vedtak?
  - Skal rekkevidden begrenses av eksisterende virkemiddelbruk overfor konsum?
- Mange eksempler på at Norge har og tar ansvar for å iverksette tiltak overfor produksjon uavhengig av hvor konsum finner sted

Forholdet mellom norsk rett og folkeretten

- Regjeringsadv.: «Norges internasjonale forpliktelser, herunder EMK, har ikke betydning ved fortolkningen» av § 112
- Klimakonvensjonen, Kyoto-protokollen og Paris-avtalen
  - Tingretten: «Det følger av folkeretten at hvert land er ansvarlig for klimagassutslipp på sitt territorium.»
  - Den grunnleggende forskjellen i tilnærming under klimaregimet og Montreal-protokollen
  - Hvorfor ble det slik at klimatraktatene ensidig fokuserer på utslipp ved konsum?
  - Det økende fokuset på omstilling til lavutslippssamfunn og bruk av fornybar energi
- Konsekvensutredningsregelverk i EØS-avtalen og traktater

UNFCCC art. 3 Principles

In their actions to achieve the objective of the Convention and to implement its provisions, the Parties shall be guided, inter alia, by the following:

1. The Parties should protect the climate system for the benefit of present and future generations of humankind, on the basis of equity and in accordance with their common but differentiated responsibilities and respective capabilities. Accordingly, the developed country Parties should take the lead in combating climate change and the adverse effects thereof.
3. The Parties should take precautionary measures to anticipate, prevent or minimize the causes of climate change and mitigate its adverse effects. Where there are threats of serious or irreversible damage, lack of full scientific certainty should not be used as a reason for postponing such measures

Hvor langt kan og bør domstolene gå ved prøving av grunnlovsmessighet?

- Plikt til å fremskaffe data ved usikkerhet?
- Plikt til å utrede indirekte konsekvenser?
- Plikt til å iverksette tiltak, eksempelvis å oppstille vilkår eller forbehold i Vedtaket?
- Domstolenes vurdering av tiltaks tilstrekkelighet – realisering av rettighetene i første og annet ledd
  - Tingretten: «domstolene bør være tilbakeholdne med å prøve om et gitt tiltak er tilstrekkelig» + «Stortingets involvering i seg selv er tilstrekkelig til å konstatere at tiltaksplikten er oppfylt»
- Håndtering av miljøhensyn i lange og omfattende beslutningsprosesser

Prøving av grunnlovsmessighet forts.

- Håndtering av miljøhensyn i politiserte beslutningsprosesser
  - Stortinget har fattet vedtak
  - Saken har vært lagt fram for Stortinget uten at det er fattet vedtak (komite-uttalelser)
  - Saksfremlegget har inneholdt en vurdering av grunnlovsmessighet
  - Saksframlegget har inneholdt en påstand om grunnlovsmessighet (som i ot.prp. til petroleumsloven, 1995-96)
- Er saken tilstrekkelig opplyst for Stortinget?

Klimaloven som moment i saken

- Illustrerende for rettsliggjørings tematikken –
Stortingsflertallets ønske om å styre mindretallsregjering
- Domstolsprøving som tematikk:
  - Innst.S 329 L (2016-2017) s. 2: «Loven etablerer ingen rettigheter eller plikter for private som er ment å kunne håndheves ved søksmål for domstolene. Siden loven ikke er utformet som en rettighetslov, er det heller ikke naturlig å utforme en sanksjonsbestemmelse.» Diskutert av komiteen s. 5-6
  - Dette utelukker ikke at domstolene likevel kan anvende loven, men neppe som selvstendig rettsgrunnlag om gyldighet av vedtak